RIJEČ UREDNIKA

Poštovane čitateljice i poštovani čitatelji,

pred vama je novi broj časopisa *Poredbeno pomorsko pravo = Comparative Maritime Law* koji i ove godine donosi radove domaćih i inozemnih autora posvećene aktualnim pravnim pitanjima iz područja pomorskog i transportnog prava te međunarodnog prava mora.

Časopis sadržava šest radova koji obrađuju različite aktualne teme – reformu japanskog prava radi uvođenja elektroničkih teretnica, privremenu mjeru zaustavljanja broda, insolventnost u brodarstvu, ulogu *Frontexa* u provedbi sustava ulaska/izlaska (EES), kasko osiguranje zrakoplova u leasingu te odgovornost države u borbenim operacijama koje uključuju pomorske dronove. Uz znanstvene radove ovaj broj donosi i prikaze jedne inozemne te četiriju domaćih sudskih odluka, dva prikaza knjiga i dva nekrologa.

Rad prof. dr. sc. Souichiroua Kozuke pod naslovom »Reforming Japanese Law to Introduce Electronic Transport Documents« razmatra aktualnu reformu japanskog prava usmjerenu na uvođenje elektroničkih teretnica u širem međunarodnom kontekstu digitalizacije trgovinskih isprava. Naglasak je na uvođenju pojma »kontrole« kao funkcionalnog ekvivalenta posjeda. Predloženo rješenje usklađeno je s UNCITRAL-ovim Modelom zakona o elektroničkim prenosivim zapisima (MLETR), ali istodobno prilagođeno obilježjima japanskoga pravnog sustava.

U radu pod naslovom »*Periculum in mora* kao pretpostavka za određivanje privremene mjere zaustavljanja broda prema hrvatskom pravu« prof. dr. sc. Jasenko Marin analizira pretpostavku *periculum in mora* pri određivanju privremene mjere zaustavljanja broda prema hrvatskom pravu i Konvenciji o privremenom zaustavljanju pomorskih brodova iz 1952. Autor razmatra treba li *periculum in mora* dokazivati na razini vjerojatnosti kad se zaustavljanje temelji na odredbama Konvencije iz 1952. Također razmatra treba li *de lege ferenda* budućim izmjenama i dopunama hrvatskog Pomorskog zakonika ukinuti obvezu dokazivanja te opasnosti i kad se privremeno zaustavljanje broda određuje na temelju hrvatskih zakonskih propisa, odnosno Pomorskog zakonika i Ovršnog zakona.

Dr. sc. Warren de Waegh u radu pod naslovom »Maritime Insolvency in an Era of Declining Multilateralism: Territoriality and International Judicial Cooperation« predlaže paradigmu kooperativne teritorijalnosti u provođenju postupaka povezanih s insolventnošću u brodarstvu. Takav pristup polazi od toga da

se osiguranje pomorskih tražbina na brodu ostvaruje prema mjestu na kojem se nalaze dužnikovi brodovi, dok se usklađeno postupanje postiže međunarodnom pravosudnom suradnjom. U tom kontekstu autor ocjenjuje relevantnost nedavno donesene Pekinške konvencije o sudskoj prodaji brodova, kao i Smjernica Pravosudne mreže za insolventnost (JIN) za postupanje sa zahtjevima za zaustavljanje broda kad je njegov vlasnik ili zakupnik broda bez posade subjekt prekograničnog postupka u slučaju insolventnosti.

U suautorskom radu prof. dr. sc. Petre Amižić Jelovčić i Tine Škugor, mag. oec., pod naslovom »The Role of Frontex in the Implementation of the Entry/Exit System (EES)« analizira se uloga *Frontexa* u provedbi sustava ulaska/izlaska (EES), automatiziranog sustava za evidentiranje ulaska i izlaska državljana trećih zemalja na vanjskim granicama schengenskog prostora. Autorice posebno razmatraju *Frontexov* doprinos upravljanju granicama, sigurnosti i učinkovitoj provedbi EES-a.

U suautorskom radu izv. prof. dr. sc. Ive Savić i Ivana Modrića, mag. iur., pod naslovom »Kasko osiguranje zrakoplova u leasingu – u ratu i miru« analizira se kasko osiguranje zrakoplova, osobito zrakoplova u leasingu te pitanja povezana s osigurateljnim pokrićem ratnih rizika. Odnos između pokrića svih rizika *(all risks)* i pokrića ratnih rizika *(war risks)* razmatra se na primjeru presude u predmetu *AerCap protiv AIG Europe, Lloyd's i dr.*

Rad studentice Katarzyne Stalmach pod naslovom »State Responsibility in Combat Operations Involving Sea Drones« bavi se odgovornošću države za borbene operacije koje uključuju pomorske dronove, osobito odgovornošću za međunarodno protupravne čine. U radu se razmatra može li se državu smatrati odgovornom kad pomorski dron kojim upravlja algoritam djeluje izvan okvira državne namjere ili ciljeva koje je odredio zapovjednik. Autorica pritom analizira Nacrt članaka o odgovornosti država za međunarodno protupravne čine te kriterij »efektivne kontrole« kako je primijenjen u presudi Međunarodnog suda pravde u predmetu *Vojne i paravojne djelatnosti u Nikaragvi i protiv Nikaragve (Nikaragva protiv Sjedinjenih Američkih Država).*

Osim znanstvenih radova, časopis *Poredbeno pomorsko pravo = Comparative Maritime Law* tradicionalno objavljuje i prikaze sudskih odluka. Evidentiranje i tumačenje sudske prakse znatno pridonose razvoju pomorskopravne doktrine pa je riječ o vrijednim prilozima namijenjenima širokom krugu čitatelja. U ovom broju Zoran Tasić, mag. iur., prikazuje odluku Vrhovnog suda Ujedinjenog Kraljevstva u predmetu *FIMBank Plc protiv KCH Shipping Co Ltd* i pitanje roka iz članka III. stavka 6. Haških i Haško-Visbyjskih pravila. Dr. sc. Vesna Skorupan Wolff pripremila je prikaze četiriju sudskih odluka iz domaće sudske prakse.

Odluke se odnose na odgovornost za tjelesnu ozljedu ronioca i doprinos oštećenika nastanku štete, obvezu plaćanja naknade za vez nakon raskida ugovora, odgovornost brodograditelja za skrivene nedostatke broda i računanje roka te pitanje isključive mjesne nadležnosti u sporu zbog zakašnjenja u vraćanju brodice nakon prestanka ugovora o najmu brodice (čarter).

Ovaj broj časopisa donosi i prikaze dviju inozemnih knjiga koje je pripremila naslovna izv. prof. dr. sc. Adriana Vincenca Padovan. Riječ je o knjigama prof. dr. sc. Časlava Pejovića *International Maritime Law and Practice: Comparative Law in Context* i izv. prof. dr. sc. Danielea Casciana *Le vendite all'imbarco: nel diritto e nella prassi del commercio internazionale*.

Na kraju se s dubokim poštovanjem opraštamo od prof. emer. Ive Grabovca i dr. sc. Slobodana Kaštele. U nekrolozima koje su pripremili prof. dr. sc. Dragan Bolanča i naslovna izv. prof. dr. sc. Adriana Vincenca Padovan prisjećamo se njihova značajnog doprinosa znanosti i struci u području pomorskog i općeprometnog prava te njihova dugogodišnjeg prijateljstva i povezanosti s Jadranskim zavodom.

Vjerujemo da ovaj broj časopisa zbog raznolikosti obrađenih tema i pitanja predstavlja vrijedan doprinos suvremenoj pravnoj znanosti i praksi u području pomorskog i transportnog prava te međunarodnog prava mora. Objavljeni radovi svjedoče o dinamičnom razvoju ovih grana prava koje se suočavaju s izazovima digitalizacije, novih tehnologija, prekograničnih učinaka insolventnosti gospodarskih subjekata u pomorskoj industriji i promjenjivih globalno-političkih i sigurnosnih okolnosti. Ovaj broj časopisa ujedno potvrđuje važnost poredbenopravnog pristupa u traženju odgovora na složena pitanja suvremenog pomorstva. U skladu s dugogodišnjom tradicijom izlaženja časopisa *Poredbeno pomorsko pravo = Comparative Maritime Law*, pri izboru priloga za ovaj broj uredništvo se vodilo načelom povezivanja teorijske analize i komparativnog izučavanja zakonodavstva, međunarodnih instrumenata i sudske prakse. Stoga se nadamo kako će objavljeni prilozi potaknuti daljnja istraživanja i stručne rasprave u području pomorskog i transportnog prava te međunarodnog prava mora, a čitateljima biti koristan izvor novih spoznaja.

Zahvaljujemo svim autorima na njihovim izvrsnim prilozima kojima su obogatili ovaj broj časopisa. Kvaliteti objavljenih priloga nedvojbeno su pridonijeli znanje, predanost i marljivost recenzenata i urednika kojima također iskazujemo osobitu zahvalnost. Naposljetku, raduje nas zanimanje koje naš časopis pobuđuje među svojim vjernim čitateljima, ali i među onima koji će to tek postati.

Akademik Arsen Bačić, glavni urednik